

**Archiv obce Lednice
(1812) 1853–1945 (1950)**

Inventář

EL NAD č.: 103
AP č.: 222

Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Plasy 2010

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	6
III. Archivní charakteristika fondu	6
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	6
V. Záznam o uspořádání fondu	6

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	7
Příloha č. 2: Seznam použitých zkratk	9

Inventární seznam	10
--------------------------	----

Tiráž	13
--------------	----

I. Vývoj původce fondu

Správa nad vesnickým obyvatelstvem spočívala do roku 1850 v rukou vrchnosti. V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství, a tím i patrimoniální (vrchnostenské) správy, která pokračovala ve své úřední činnosti ještě po přechodnou dobu do roku 1850. Místo vrchnostenských panství se tak staly základem správy místní obce, a to na základě Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170 ze dne 20. března 1849, které stanovilo jako nejnižší články územní samosprávy obce. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí, s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada.

V každé obci byly zřízeny dva orgány – obecní výbor (volený na tři roky) a obecní představenstvo. Obecní výbor byl kolegiální orgán, rozhodující většinou hlasů. Měl usnášecí a dozorcí moc a ze svého středu si volil obecní představenstvo, složené z obecního představeného – starosty, jenž prováděl usnesení obecního výboru, a alespoň dvou radních.

Činnost obecní samosprávy byla zahájena v roce 1850, když začaly fungovat i nově zřízené státní politické úřady. Po pádu absolutismu a vydání Říjnového diplomu byl roku 1862 vydán rámcový říšský obecní zákoník, který měl v některých svých ustanoveních přímou platnost, zatímco jiné jeho předpisy byly realizovatelné prostřednictvím zemských prováděcích zákonů. V roce 1863 vešlo v platnost obecní zřízení a řád volební pro Slezsko a v roce 1864 i pro Moravu a Čechy. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce s výjimkou statutárních měst a v mnohém navazovala na Stadionovo prozatímní obecní zřízení. Podrobněji rozváděla ustanovení o místní obci a její působnosti (samostatné a přenesené), o osobách v obci, o působení obecního výboru, představenstva, o dohledu nad obcí, o spojení obcí, o hospodářství obcím atd.

Po vzniku ČSR bylo nutné novelizovat ustanovení o volebním řádu i o obecním zřízení, což se stalo zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb. Podle novely stálo v čele obce obecní zastupitelstvo (dřívější obecní výbor), které si ze svého středu volilo obecní radu (dřívější obecní představenstvo), tvořenou starostou a radními. Kromě toho byly v obcích zřizovány obecní komise, z nichž komise finanční a letopisecká byly ustavovány obligatorně, založení jiných komisí záviselo na rozhodnutí zastupitelstva. Nově zavedenou institucí se stal také obecní trestní senát, složený ze starosty a dvou členů obecní rady, který vykonával trestní působnost obce. Pokud zemský úřad rozpustil obecní zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán, a to vládního komisaře nebo správní komisi. Mimořádný orgán pak vedl správu obce až do volby nového obecního zastupitelstva.

Pravomoce obecní samosprávy však byly po roce 1918 postupně omezovány posilováním vlivu státních úřadů, což pokračovalo i v období existence Protektorátu Čechy a Morava. Volby do zastupitelstev se od roku 1938 nekonaly a uvolněná místa byla obsazována kandidáty, které schvaloval úřad německého oberlandráta. Volba starostů byla potvrzována říšským protektorem, později rovněž oberlandráty, a orgány německé moci měly rozhodující slovo i v záležitostech schvalování dosazených vládních komisařů, členů zastupitelstev nebo obecních správních komisí. Na základě vládního nařízení č. 4 ze dne 5. května 1945 obecní úřady zanikly a byly nahrazeny místními národními výbory.

Obec Lednice leží 5 km jihovýchodně od Kralovic na stejnojmenném katastrálním území v nadmořské výšce 385 m. Název vsi byl pravděpodobně odvozen příponou -ice od jména potoka zvaného Ledný, na kterém byla ves založena. První zprávy o vsi pocházejí z roku 1339, kdy byla vysazena právem zákupním opatem plaského kláštera. V letech 1419–1450 byla zastavena Kolovratům na Krašově. V dalších letech se nacházela střídavě v držbě světských feudálů a kláštera. Od roku 1623 až do josefínských reforem zůstala v majetku plaského kláštera. V roce 1651 je ve vsi uváděno 8 statků s 33 obyvateli a panský dvůr s šafářem a 3 robotníky. Podle tereziánského katastru zde žilo 8 hospodářů, 1 kovář a pastýř. V letech 1752–1764 byl ve vsi opaty Silvestrem Hetzerem a Fortunatem Hartmanem vystavěn rozlehlý hospodářský dvůr, v jehož čele dodnes stojí obytný zámek s kaplí sv. Floriána.

Po zrušení plaského kláštera spravoval panství náboženský fond, a to až do roku 1827, kdy je koupil Klement Václav Lothar Metternich-Winneburg, který byl v roce 1850 posledním patrimoniálním vlastníkem Lednice. V novém územněsprávním členění v letech 1850–1945 připadla místní obec Lednice do kraje Plzeňského, politického a soudního okresu Kralovice.

Ačkoliv Lednice náležela do obvodu kralovického farního úřadu, navštěvovaly zdejší děti farní, posléze obecnou školu v Kozojedech, kde byly po roce 1918 ještě zřízeny živnostenská škola pokračovací a lidová škola hospodářská. Někteří žáci po ukončení docházky na obecné škole pokračovali ve studiu na Měšťanské škole v Kralovicích. Poštovní úřad, telegraf, telefon a četnická stanice byly umístěny rovněž v Kralovicích, stejně jako nejbližší železniční stanice na trati Rakovník – Mladotice, budované od 90. let 19. století. Autobusová zastávka pro obec se od roku 1924 nacházela v Kralovicích na trase Plzeň – Kralovice, ale o rok později se konečnou stanicí staly bližší Kozojedy. Před rokem 1918 se začalo s výstavbou okresní silnice kralovicko-lednické a na sklonku 20. let 20. století okresní silnice spojující Lednici s Bučkem.

Lednice byla obcí převážně zemědělského charakteru s českým obyvatelstvem. Ve 2. polovině 19. století zde byla několik let těžena vitriolová břidlice. Nedaleko obce máme ještě ve 30. letech 20. století doložen kamenolom, využívaný pro místní potřebu.

Vzhledem k tomu, že v obci žili převážně drobní zemědělci, je zde patrný výrazný vliv republikánské strany, která ve volbách do obecního zastupitelstva v letech 1923 a 1928 získala většinu hlasů. Kromě toho vznikla po roce 1918 i pobočná organizace této strany – místní sdružení republikánského dorostu. V Lednici působily rovněž spolky nepolitického charakteru, a to ochotnický spolek, založený v roce 1922, a sbor dobrovolných hasičů, kterému obec zakoupila motorovou stříkačku za necelých 24 000 Kč, vypůjčených v roce 1933 od Kampeličky v Kozojedech. Služeb tohoto finančního ústavu využila obec ještě v roce 1937, když si zapůjčila 88 400 Kč na elektrifikaci. Stavba vodovodu byla pravděpodobně realizována již v roce 1915.

Lednice měla své zástupce v místních školních radách v Kozojedech a Kralovicích. Představitelé obce ustanovovali obecního posla, ponocného, lesního hospodáře, hajného a honební výbor. Nepodařilo se zjistit, jaké komise byly zřizovány. Pamětní kniha obce nebyla vůbec vedena. Kroniku začal psát až v roce 1977 Jaroslav Pícl.

Počet obyvatel a domů

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1850	230	neuvedeno
1869	219	34
1880	229	34
1890	217	33
1900	207	33
1910	213	33
1921	217	32
1930	177	35

Seznam doložených starostů

Mates Vaněk	1857
Josef Kára	1912 ?–1914 ?
Václav Svoboda	1914–1919 ?
Vojtěch Svoboda	1921 ?–1924
František Urbánek	1924–1932
Josef Urbánek	1932–1945 ?

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond Archiv obce Lednice tvoří převážně archiválie vzniklé z činnosti Obecního úřadu v Lednici. Jedná se o 8 úředních knih, 2 podací protokoly a 2 kartony spisů. Z dochované písemné dokumentace není zřejmé, kde a jakým způsobem byl materiál v době existence obecního úřadu ukládán.

Dne 30. července 1955 provedl okresní archivář Jaroslav Vavřík prohlídku a skartaci písemností na MNV v Lednici a vybraný materiál vzniklý z činnosti obecního úřadu převzal do okresního archivu. K jeho zapsání do knihy přírůstků došlo dodatečně v roce 1996 pod číslem 966. Další archivní prohlídka a následné předání písemností obecního úřadu (č. př. 426) proběhly za přítomnosti okresního archiváře Josefa Pankraze a tajemnice Aleny Jíchové dne 12. září 1977 na MNV v Kozojedech, který převzal agendu bývalého obecního úřadu a zrušeného MNV v Lednici.

III. Archivní charakteristika fondu

Původcem archivního fondu AO Lednice (1812) 1853–1945 (1950) je Obecní úřad v Lednici. Pořádání a inventarizace proběhly na základě metodického pokynu Archivní správy MV (Metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce, Archivní správa MV v Praze dne 31. ledna 2000, čj. AS/1-284/2000).

Skartaci písemností vykonal v roce 1955 Jaroslav Vavřík a v roce 1990 Marie Vitoušová. V roce 1956 Jaroslav Vavřík fond hrubě uspořádal. O 5 let později vytvořil Josef Pankraz seznam písemností, který v roce 1990 doplnila Marie Vitoušová.

Během inventarizace nebyla provedena vnitřní skartace. Celkový rozsah fondu činí 0,41 bm. Priora tvoří záznamy v opisu knihy evidence válečných dávek a úroků jistin z dávky válečné (inv. č. 2) a posteriora zápisy MNV v podacím protokolu (inv. č. 4), hlavní knize (inv. č. 14) a v pokladním deníku (inv. č. 16), kde jsou zaneseny i údaje pocházející z činnosti poštovní spořitelny z roku 1950.

Všechny archiválie byly zařazeny do II. kategorie. Písemnosti jsou až na některé německé tiskopisy z období protektorátu psané česky a v době zpracování fondu se nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond AO Lednice poskytuje poměrně málo informací o činnosti obecního úřadu. Lze z něj získat především informace o hospodářské a finanční situaci obce ve 30. a 40. letech 20. století.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Lednice (1812) 1853–1945 (1950) uspořádala Kateřina Nová a Zuzana Kliková. Inventář zpracovala Zuzana Kliková v květnu 2009 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích a čistopis pomůcky zhotovila v lednu 2010.

V Plasích 4. ledna 2010

Kateřina Nová, Zuzana Kliková

Seznam použitých pramenů a literatury

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Okresní úřad Kralovice 1850–1945 (1948)*, Lednice, kart. 25.

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, Národní škola Kozojedy 1877–1953, Vlastivěda obce Kozojedy a okolí 1930, K 4.

Amtliches deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Bukačová, I. – Fák, J. a kol. *Severní Plzeňsko I. Historicko-turistický průvodce č. 6*. Plzeň, 1996.

Dundera, J. A. *Království české statisticky-polohopisně popsané. I. díl – Kraj plzeňský*. Praha, 1845.

Dyk, J. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

Fák, J. (red.). *Historie ochotnického divadla na severním Plzeňsku*. Plzeň, 2006.

Flögel, J. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1933.

Hledíková, Z. – Janák, J. – Dobeš, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Jihlava, 2005.

Chytil, A. *Chytilův místopis Československé republiky*. Praha, 1931.

Kočka, V. *Dějiny politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1930.

Kotyška, V. *Úplný místopisný slovník Království českého*. Praha, 1895.

Na návštěvě u kronikářů v Kozojedech a okolí. *Archivní zpravodaj*, 1998, roč. 3, č. 2. s. 15.

Nováková, B. a kol. *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla A–M*. Praha, 1991.

Palacký, F. *Podrobný popis Království českého*. Praha, 1848.

Profous, A. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. II. díl – Ch–L*. Praha, 1949.

Reichsgesetzblatt, 1849.

Reichsgesetzblatt, 1862, Teil IV., (Nr. 13, 5. 3.).

Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850–1970. Praha, 1970.

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919 (částka 16., 31. 1. a 7. 2.).

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1945 (částka 3., 5. 5.).

- Schwarz, F. *Výklad zákona obecního: zřízení obecní a řád volení v obcích*. Praha, 1898.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1872.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1886.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1893.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1907.
- Seznam míst v království českém*. Praha, 1913.
- Sklenář, J. *Obchod – průmysl, řemesla a živnosti na Kralovicku a Manětínsku*. Čistá, 2003.
- Statistický lexikon obcí v Čechách*. Praha, 1924.
- Statistický lexikon obcí v Zemi české*. Praha, 1934.
- Sýkora, M. – Drozda, R. *1873–2003. Plzeňsko-březenská dráha 130 let*. 2003.
- Tereziánský katastr český*. Praha, 1964.
- Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen*. Prag, 1861.
- Zákony a nařízení pro království České*, 1864 (částka 2., 16. 4.).
- Zetek, F. J. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.
- Zevrubný popis rozdělení země království Českého*. Praha, 1854.

Seznam použitých zkratk

AO	Archiv obce
MNV	Místní národní výbor
MV	Ministerstvo vnitra

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
I. Knihy			
1	Domobranecký seznam	[1887]–1923	K 1
2	Opis knihy evidence válečných dávek a úroků jistin z dávky válečné z let 1812–1863	(1812) 1853–1887	K 2
II. Spisový materiál			
1. Registraturní pomůcky			
3	Podací protokol (20. 2. 1932–2. 4. 1942)	1932–1942	R 1
4	Podací protokol (30. 3. 1942–3. 1. 1946)	1942–1945 (1946)	R 2
2. Spisy			
5	Rozpočty obce	1932–1944	N 1
6	Zemská subvence na stavbu silnice Lednice – Buček	1927	N 1
7	Elektrifikace	1938	N 1
8	Chudinský fond a příspěvek na pohořelé	1918–1925	N 1
9	Předání jmění kontribučenského peněžního fondu obce Okresní hospodářskou záložnou v Kralovicích	1925–1932	N 1
10	Pronájem honitby a příspěvek na lesní službu	1930–1944	N 1
III. Účetní materiál			
1. Účetní knihy			
11	Hlavní kniha	1930–1937	K 3
12	Hlavní kniha	1938–1939	K 4
13	Hlavní kniha	1940–1944	K 5
14	Hlavní kniha	1942–1945 (1946)	K 6
15	Pokladní deník	1911–1930	K 7
16	Pokladní deník 1931–1945 (1949) Pokladní deník poštovní spořitelny 1950	1931–1945 (1950)	K 8

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Č. ev. jednotky
2. Účty			
17	Účetní uzávěrky	1937–1943	N 2

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Lednice
Značka fondu:	AO Lednice
Časový rozsah:	(1812) 1853–1945 (1950)
Počet evidenčních jednotek:	12 (8 úředních knih, 2 podací protokoly, 2 kartony)
Počet inventárních jednotek:	17
Rozsah v bm:	0,41 bm (úřední knihy – 0,14 bm, podací protokoly – 0,05 bm, kartony – 0,22 bm)
Stav ke dni:	4. 1. 2010
Zpracovatelé archivního fondu:	Kateřina Nová, Zuzana Kliková
Zpracovatel archivní pomůcky:	Zuzana Kliková
Počet stran:	13
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková

dne 4. 1. 2010 – č. j. SOAP/060-4/2010